

In plaats van de tien geboden lees ik nu een passage uit de brief van Paulus aan de Romeinen, hoofdstuk 3 vanaf vers 10.

Zo staat er ook geschreven:

'Er is geen mens rechtvaardig, zelfs niet één,

11 er is geen mens verstandig,

er is geen mens die God zoekt.

12 Allen hebben ze zich afgewend,

heel de mensheid is verdorven.

Er is geen mens die nog het goede doet,

er is er zelfs niet één.

13 Hun keel is een open graf,

hun tong is bedrieglijk,

achter hun lippen schuilt het gif van een adder,

14 hun mond is vol vervloeking en venijn.

15 Ze haasten zich om bloed te vergieten,

16 brengen ellende en vernietiging.

17 De weg van de vrede kennen ze niet,

18 angst voor God kennen ze niet.'

19 Wij weten dat de wet in alles wat hij zegt alleen tot degenen spreekt die aan de wet zijn onderworpen. Maar uiteindelijk wordt ieder mens het zwijgen opgelegd en staat de hele wereld schuldig voor God. 20 Daarom is voor hem geen sterveling onschuldig omdat hij de wet naleeft, want juist de wet leert ons de zonde kennen.

21 Gods gerechtigheid, waarvan de Wet en de Profeten al getuigen, wordt nu ook buiten de wet

zichtbaar: 22 God schenkt vrijspraak aan allen die in Jezus Christus geloven. En er is geen

onderscheid. 23 Iedereen heeft gezondigd en ontbeert de nabijheid van God; 24 en iedereen wordt uit genade, die

niets kost, door God als een rechtvaardige aangenomen omdat hij ons door Christus Jezus heeft verlost. 25-

26 Hij is door God aangewezen om door zijn dood het middel tot verzoening te zijn voor wie gelooft. Hiermee

bewijst God dat hij rechtvaardig is, want in zijn verdraagzaamheid gaat hij voorbij aan de zonden die in het

verleden zijn begaan. Hij wil ons nu, in deze tijd, zijn gerechtigheid bewijzen: hij laat ons zien dat hij

rechtvaardig is door iedereen vrij te spreken die in Jezus gelooft.

Lezing Habakuk 2

Preek

Dia 1

Je kunt op allerlei manieren om stilte vragen.

Heel lief, als moeder wanneer je kindje moet gaan slapen.

Je kunt als leraar een rumoerige klas tot stilte manen, rustig maar ook boos.

In een discussie kun je iemand die vreselijk dominant aanwezig is, het zwijgen opleggen.

Dia 2

Als je bij Habakuk leest: aarde, wees stil voor de Heer, dan zit je meer in die sfeer, dan in die lieve sfeer van een moeder die zegt: sst, de baby slaapt.

Nee, dan hier is het een verontwaardigde toon, na al die uitroepen tot 5x toe: wee hem die dit en dat in zijn hoofd haalt, wie denk je wel dat je bent!

Shut up.

Hou nou eindelijk je grote bek eens dicht.

En ik weet wel, we denken soms dat een dominee niet zo grof in de mond mag zijn, maar de profeten namen geen blad voor de mond.

Shut up.

Soms denken we ook dat God alleen maar aardig en lief is, als een moeder voor haar babytje. Maar vandaag horen we een zwaar verontwaardigde God, die boos is, die het niet langer pikt, die ons het zwijgen oplegt. Shut up.

Dia 3

Even de lijn weer pakken. In Habakuk 1 hoorden we het grote verwijt van Habakuk aan God: waarom doet God nou nooit eens echt iets aan alle ellende in de wereld. het blijft pappen en nathouden, hoelang nog!

Dia 4

En Habakuk was niet alleen boos op God, hij was ook benieuwd naar een antwoord. En dat kreeg hij en hij moest het op een groot billboard in de stad overal ophangen: **Wie niet oprecht is, kwijnt weg.** Maar de rechtvaardige zal leven door zijn trouw.

En vorige week zeiden we tegen elkaar: zeg niet te gauw dat dit nergens op slaat, probeer het er eens mee te doen. Met deze verzekering dat God werkelijk verschil maakt, dat hij uiteindelijk echt in zal grijpen en dat je alleen een toekomst hebt als je ondanks al je vragen trouw blijft aan God.

Dia 5

Jazeker. Habakuk moest het opschrijven omdat het nog in de toekomst lag, schrijf het op om het vast te houden, om bij die belofte alleen te kunnen leven, heb geduld.

Wie niet oprecht is kwijnt weg

Maar de rechtvaardige zal leven door zijn trouw.

Vroeg of laat zul je dat merken.

Maar die kernspreuk die hij op moest schrijven, die wordt verderop in hoofdstuk 2 uitgewerkt, in 5x zo'n "wee hem- uitspraak" waarin het oordeel van God wordt aangekondigd.

Daar leer ik dit van.

Geduld dankzij de beloften van God kan heel goed gepaard gaan met verontwaardiging, met een schrijnend gevoel voor wat er scheef zit en wat gewoon niet deugt in deze wereld, en in de kerk.

Dia 6

Ik zou je zelfs willen stimuleren om in een wereld waarin zoveel onrecht is, om ook als christen een gezond gevoel van agressie, van dat je het niet pikt, dat het niet klopt, dat het gewoon oneerlijk is, dat je er boos om kunt worden, om dat vanmorgen eens te stimuleren, met de uitwerking van dat billboard uit Hab 2:4.

We horen in Habakuk 2 dat God boos is, verontwaardigd.

Ik zei: je hoort hier de boosheid van God, maar strikt genomen liggen deze wee-uitroepen in de mond van de omstanders, de slachtoffers en degenen die de kant van de slachtoffers gekozen hebben: vers 6: iedereen zal spreuken op hem toepassen (dat zijn die vijf wee-uitspraken). *Ze* zullen zeggen...

Je ziet dus dat het niet alleen om de toorn van God gaat, maar dat God die boosheid ook mensen op de lippen legt en in het hart geeft. Wat niet deugt, deugt gewoon niet. en dat moet gezegd worden. Dus wees geduldig, maar wees ook boos, en verontwaardigd.

Dia 7

En zo klinkt er 5x een wee, een ongeluksaankondiging.

Wee hem, je ziet het in de NBV 5 x tussen aanhalingstekens staan, de kernteksten, en dan bij 3 van die 5 teksten ook een dreigende uitwerking waarin de dader zelf wordt aangesproken: jij denkt dat je er mee wekomt, maar vergeet het maar, God zal de rollen omdraaien.

Wee hem, dat klinkt als: wie denk je wel dat je bent! Nou, vergeet het maar, nog even en je komt van een kouwe kermis thuis.

Je hebt mensen die gezegend zijn met een groot rechtvaardigheidsgevoel. Je hebt echte activisten, die de kat de bel aanbinden, en niet om de lieve vrede het allemaal maar een beetje verzachten en verdoezelen. Het moet voor hen niet vooral leuk blijven, maar het moet eerlijk zijn. En ze willen er ook wat aan doen. En ze zijn bereid om

actie te voeren. En ze dagen anderen uit om niet langer zwijgend aan de kant te staan maar in de spiegel te kijken: wat kun jij doen! Maak jij je niet evengoed medeplichtig door maar te blijven zwijgen!
In een kerk of een familie zijn dat niet de makkelijkste mensen, ze zorgen voor veel onrust.
Maar we hebben ze nodig en Habakuk 2 stimuleert hen om dat wat fout is fout te blijven noemen.
Ik ga even kort die 5 woedende uitspraken langs.

Dia 8

Wie denk je wel dat je bent, uitbuiters.

Wee hem die zich verrijkt met andermans goed, en zo een steeds zwaardere schuld op zich laadt. Hoe lang gaat hij daar nog mee door!

Het gaat hier over verontwaardiging over uitbuiting in de internationale politiek.

Denk je nou werkelijk dat je zo systematisch andere volken, denk ook aan vandaag, kunt uitbuiten, en dat dat zich niet een keer tegen je gaat keren?

Wat heeft dit te maken met de noord zuid verhouding in onze tijd!

Ja, ook met de verhouding tussen de noordelijke en zuidelijk Europese landen.

En ook met de crisis van banken die alleen maar de aandeelhouders rijk wilden maken over de ruggen van gewone mensen die de kleine lettertjes niet lezen...

Dia 9

Wie denk je wel dat je bent, vers 9, met je woekerwinsten bouw je een nest in de hoogte, en je denkt zo uit de greep van het onheil te blijven.

Het is een beetje een herhaling van de eerste maar nu met een accent op de arrogantie van de macht, je denkt dat je er mee weg komt omdat je geld genoeg hebt, omdat je bij de grote jongens hoort, jou krijgen ze niet te pakken, jij zit veel te hoog en onaantastbaar. Als een roofvogel die zijn nest hoog op een piek bouwt, zo denk je ermee weg te komen. Vergeet het maar. Arrogante kwal. Als er één ding is waar God een bloedhekel aan heeft, dan is het aan mensen die hoogmoedig zijn en voor God spelen tegenover anderen.

Dia 10

De derde. Dit is een interessante (vers 12-14. omdat in de toelichting op de boosheid over mensen die hun eigen veiligheid, hun stad en hun vesting, bewerken ten koste van anderen, omdat in de toelichting erop een bijbeltekst geciteerd wordt, uit Jesaja 11, over de messiaanse toekomst:

Mooi als je als activist een zekere rust kunt vinden bij deze belofte over een verre toekomst: zoals de zee vol water is, zo zal de aarde vol zijn van de kennis van de grootheid van de HERE.

Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw, en dan hier op de toonhoogte van de verontwaardiging, wacht maar! Wacht maar! God zal echt wel ingrijpen.

Dia 11

In het vierde wee vind ik vers 17 interessant:

Het geweld tegen de Libanon zal je achtervolgen,
de slachting onder de dieren zal je verbijsteren,
net als het bloed dat je vergoten hebt
en de gewelddaden die je hebt begaan
tegen het land, de stad en haar bewoners.

Het gaat hier om de vernietiging van het oerbos op de Libanon, waar de Babyloniërs gigantische hoeveelheden hout gekapt hebben, van die oerbomen, door God zelf geplant, zo oud, maar nee, voor de luxueuze paleizen in Bal moest met alle geweld al dat hout worden gekapt en met zo werd ook de fauna aangetast. Geweld tegen de oerbossen op de Libanon en de slachting onder de dieren, die bezweken onder de enorme lasten die vervoerd moesten worden.

Gods verontwaardiging over het kappen van regenwouden en over het uitsterven van zoveel soorten dieren door onze menselijke onmatige ecologische voetafdruk. We hebben ons niet alleen te verantwoorden tegenover onze kinderen en kleinkinderen, maar ook tegenover de Schepper.

Dia 12

De laatste wee-uitroep: wie denk je wel dat je bent dat je tegen een stuk hout zegt: word wakker, en tegen een stomme steen: sta op. Zo worden in de tempels de godenbeelden 's morgens gewekt.
Stomme stenen, stomme afgoden.
Een staaltje religieuze cartoonkunst uit de oudheid om deze religie belachelijk te maken.

Niet om zomaar te pesten en te jennen, maar omdat de eer aangetast wordt van de Allerhoogste die leeft en die niet gevangen kan worden in een stom nietszeggend stuk hout of goud of zilver.
Deel je die verontwaardiging over de verafgoding van de schepping en de verering van moeder natuur in plaats van God de Vader, schepper van hemel en aarde?

Dia 13

En dat is meteen een overgang naar de climax die overigens daarmee meteen ook weer terug grijpt op de grote kwestie die Habakuk (en ons) bezighoudt) waar is God? Doet hij er wel wat aan?

De HERE troont in zijn heilig paleis.
Niet als een god die niks te zeggen heeft, een stomme afgod, maar als de God voor wie wij allemaal met de mond vol tanden staan.
De HERE troont in zijn heilig paleis, aarde, wees stil voor hem.

Dia 14

De HEER regeert. In zijn heilig paleis, ver boven ons uit, ver boven ons begrip uit. Hij is in de hemel, wat stellen wij op aarde in feite voor! Shut up!
Wie zijn wij dat wij van alles vinden over deze God, dat wij met onze verwijten komen en dat wij hem niet vertrouwen? En dat wij ons niet durven over te geven aan hem en aan zijn plannen. Wie zijn wij dat wij het boos worden over onrecht en de agressie tegen de agressor niet in zijn handen durven laten!

Dia 15

Aarde, wees stil voor hem!
Aarde. Dat is iedereen. Dat is de hele bewoonde wereld.

Dia 16

Dat is ook de activist. Dat ben ik ook in mijn verontwaardiging over wat er allemaal fout is. want als ik het allemaal vanuit de hemel leer zien, dan zie ik mijn eigen medeplichtigheid, dan zie ik dat ik niet tegenover die arrogante kwallen sta, maar zelf ook maar zo in de valkuil van de hoogmoed stap, de hoogmoed, dat de wereld alleen bij mij veilig zou zijn, als ik maar aan de macht was, als ik maar regeerde.

Shut up. Ik hoor het tegen mezelf zeggen.

Ken je dat, als je zelf zo'n rechtvaardigheidsgevoel hebt, dat je dan blootstaat aan de verleiding om de wereld in te delen in goeden en slechten, en dat je jezelf dan maar automatisch tot de goeden rekent? Ken je de neiging om dan het lot van de hele wereld maar in je eigen handen te willen nemen en niet meer op God te vertrouwen? Of zelfs hem te bekritisieren omdat jij als jij God was het heel anders gedaan zou hebben?

Shut up.

Dia 17

Je ziet diezelfde beweging in Romeinen 3 dat ik aan het begin van de dienst voorlas. Een hele serie citaten waarvan wij mensen van de kerk zouden denken: nou, dat kunnen ze in de zak steken, de mensen buiten de kerk, inderdaad, niemand die goed doet, niemand die God echt zoekt. Maar dan zegt Paulus, wacht even: dit staat in de bijbel, en dit gaat dus over ons, mensen van de kerk, zodat niet alleen de heidenen, maar ook de Joden en de mensen van de bijbel en de kerk, met de vol van tanden staan.

Die vijf uitspraken, die vijf boze dreigingen aan de Babylonische uitbuiters, als dat allemaal waar is, dan snij ik in mijn eigen vingers, want dan geldt dat ook voor mij, misschien niet op al die punten maar dan wel op andere punten in mijn leven.

“Uiteindelijk wordt ieder mens het zwijgen opgelegd en staat de hele wereld schuldig voor God. “

En dan let op: dat betekent dat we met de hele wereld Christus nodig hebben, als de enige die een uitweg is voor ons in onze gezamenlijke schuld tegenover God. Hij heeft de vloek van God over de hele aarde en over het onrecht en over de uitbuiting en over onze arrogantie op zich genomen. En we gaan vrijuit voor God door hem alleen.

En in Romeinen 8 werkt Paulus dan uit dat er voor deze planeet toekomst is, dankzij de opstanding van Christus. en dat we hoop mogen hebben en dat het lijden van deze huidige wereld niet op zal wegen tegen de heerlijkheid die we zullen meemaken met de hele nieuwe schepping als Christus terug komt. en dat niets ons kan scheiden van de liefde van God in Christus.

En nou zit ik al haast in Habakuk 3, al zou de vijgenboom niet bloeien, al zou de wijnstok niets voortbrengen, toch zal ik juichen voor de Here, jubelen over de God die mij redt.

Dia 18

Maar zover zijn we nog niet in Habakuk 2. Dat komt nog in Habakuk 3.

Maar dat komt alleen als je eerst stil bent geworden.

Als je je grote bek eindelijk eens houdt.

Als je je tegenspraak nadat je die onder woorden hebt gebracht, ook wilt laten tegenspreken door de grootsheid van God.

Stilte.

Hoe ben je zelf stil voor God?

Nee, nu bedoel ik niet: neem je wel stille tijd? Ken je momenten van rust, en zou je niet eens een klooster opzoeken voor een retraite.

Allemaal prima trouwens, zeker doen. Volgende week zullen we in de middagdienst verhalen horen van een groep jongeren die de stilte van de bergen in Italië deze zomer heeft opgezocht, om dieper door te dringen in zichzelf, in elkaar en wie weet in de grootsheid van God.

Maar dat bedoel ik nu niet.

Ik bedoel dit: ken je deze stilte dat je alle ellende van je eigen leven, dat je alle troep van het journaal, dat je die hele gore narigheid van uitbuiting, dat je terwijl je boos bent over de aantasting van ons leefklimaat, over hooligans en dronken vandalen, kun je met alle terecht opwindning daarover en over alle misère van onze maatschappij, en over je eigen medeplichtigheid aan de klimaatsverandering en de opwarming van de aarde, kun je met dat alles, toch stil worden, kun je tegen je zelf zeggen en laten zeggen: en toch, en toch, ik snap er niks van, en ik baal ervan en deze wereld klopt van geen kanten, en toch: De HERE troont in zijn heilig paleis.

Dat was wat Job overkwam, Job met al zijn vragen en al zijn kritiek:

En de HEER vervolgde:

2 ‘Een mens die met de Ontzagwekkende twist – kan hij hem iets leren?’

Laat hij die God terechtwijst op dit alles antwoorden!’

En Job antwoordde de HEER:

4 ‘Ik ben onaanzienlijk. Wat zal ik u antwoorden?’

Ik leg mijn hand op mijn mond.

5 Ik heb eenmaal gesproken en zeg niets meer, tweemaal – en doe er het zwijgen toe.’

Ja, ik doe er het zwijgen toe, in Jezus naam, amen.